

Naslov projekta:

Exploiting the Potentialities of Solid Biomasses in EU Parks

D 5.6.6 Predlog ukrepov na nacionalnem nivoju

Priporočila za odločevalce

Nike Krajnc, Todor Rogelja, Tina Jemec, Mojca Kunst

Januar 2016

Ljubljana

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Communities. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Kazalo

Opređeljene ovire in predlogi za rešitve.....	1
1. Politike na lokalnem nivoju	1
2. Politike zavarovanih območji	1
3. Prostorsko načrtovanje	2
4. Okoljevarstvena politika.....	2
5. Lastništvo zemljišč	2
6. Sistem spodbud.....	3
7. Sistem javnega naročanja	3
Krajinski Park Goričko –primer možnega prenosa primera dobre prakse iz projekta BIOEUPARKS	4

Opređeljene ovire in predlogi za rešitve

V procesu aktivnega sodelovanja z različnimi deležniki smo v okviru projekta BIOEUPARKS v zadnjem obdobju identificirali naslednje problem oziroma ovire in oblikovali naslednje rešitve za nastalo tanje:

1. Politike na lokalnem nivoju

Ovire

Politike na lokalnem nivoju so sicer oblikovane v skladu z nacionalnimi politikami in politiko EU. Načeloma vse te politike spodbujajo rabo obnovljivih virov kamor spada tudi lesna biomasa. Vendar pa lokalne politike le redko opredeljujejo lesno biomaso kot najpomembnejši obnovljivi vir energije in jo tako velikokrat tudi neupravičeno zapostavljajo. Če pa že opredeljujejo lesno biomaso kot najpomembnejši obnovljivi vir energije v lokalni skupnosti pa praviloma ne opredeljujejo vira te lesne biomase.

Predlog

Pregledati in posodobiti bi bilo potrebno lokalne razvojne dokumente (npr. Lokalne energetske koncepte) in v njih bolj jasno opredeliti pomen lesne biomase in predvideti njene potencialne vire.

2. Politike zavarovanih območji

Ovire

Politike zavarovanih območji ne opredeljujejo posebej usmeritev glede uveljavljanja obnovljivih virov energije, prav tako ne opredeljujejo pomena rabe lesne biomase kot pomembnega obnovljivega vira energije. Večina zavarovanih območji v Sloveniji nima oblikovane posebne politike obnovljivih virov energije, njihovo delovanje in razvoj je opredeljeno v Letnih načrtih dela ali Načrtih gospodarjenja z zavarovanimi območji. Taki dokumenti pa ne opredeljujejo posebej aktivnosti povezanih z pridobivanjem, predelavo ali rabo lesne biomase.

Predlog

Oblikovanje politik rabe obnovljivih virov energije za zavarovana območja, ki bi jasno omejevala oziroma kjer je to mogoče spodbujala pridobivanje, predelavo in rabo lesne biomase.

3. Prostorsko načrtovanje

Ovire

Posledice pomankanja aktivne politike pospeševanja pridobivanja, predelave in rabe lesne biomase na lokalnem nivoju ali na nivoju zavarovanih območji, se kažejo v nerazumevanju in premajhni podpori projektom. Posledice čutijo investitorji, ki si želijo investirati v biomasne projekte in se »zataknejo« v dolgih birokratskih postopkih pridobivanja različnih dovoljenj in dokumentov. Eden največjih problemov pa ostajajo prostorski načrti.

Predlog

V prostorskih načrtih bi bilo potrebno predvideti tudi prostor za dejavnosti povezane s predelavo in rabo lesne biomase.

4. Okoljevarstvena politika

Ovire

Zavarovanje neokrnjene narave ima višjo prioriteto kot pridobivanje in predelava lesne biomase iz te površin. Na ožje zavarovanem območju je prepovedano pridobivanje lesne biomase, vendar pa so območja v okviru širših zavarovanih območjih, kjer pa je dovoljeno izvajati dela (sicer v omejenem obsegu ali pod določenimi pogoji). Poleg tega je vse več površin, ki se tudi v okviru zavarovanih območji zaraščajo zaradi opuščanja prvotne kmetijske površine. Omejevanje vseh aktivnosti (sečnja in druge aktivnosti) na teh površinah dejansko vplivajo na zmanjševanje pestrosti ekosistemov in na izgubo izgleda tradicionalne kulturne krajine.

Predlog

Za konkretna zavarovana območja bi bilo potrebno opredeliti površine kjer je (ob upoštevanju omejitev) možna proizvodna lesne biomase in tam dejansko vpeljati ustrezne ukrepe za pospeševanje pridobivanja in predelave, z upoštevanjem in dodatno podporo uveljavljanju sodobnih in učinkovitih strojev in naprav.

5. Lastništvo zemljišč

Ovire

Raznoliko in velikokrat ne jasno definirano lastništvo zemljišč v zaščiteneh območjih predstavlja dodatno oviro za razvojne projekte. Poleg definiranja lastništva pa je pogosto problematična tudi opredelitev pravic in dolžnosti lastnikov, iz katerih izhajajo pravice do

nadomestil oziroma možnosti za uvajanje novih dejavnosti (npr. proizvodnja lesne biomase).

Glavne ovir s tega področja, ki smo jih zbrali so:

- Neznani lastniki
- Majhna zainteresiranost lastnikov za izvajanje del v gozdovih, kjer je zaradi različnih režimov zavarovanja dodaten strošek pri pridobivanju lesa.
- Razpršena proizvodnja okroglega lesa na majhnih in razdrobljenih parcelah
- Razpršena ponudba lesne biomase in manjša varnost dobave
- Neekonomičnost oziroma previsoki stroški proizvodnje zaradi okoljevarstvenih omejitev
- Zakomplicirani in dolgi procesi pridobivanja dovoljenj v zavarovanih območjih

Predlogi

- Redno posodabljanje katastra in seznama lastnikov zemljišč
- Razvoj in podpora ukrepom za povezovanje posameznih/majhnih lastnikov zemljišč in organizacija skupnih aktivnosti
- Podpora ukrepom za združevanje sosednih parcel oziroma zaokroževanje posesti
- Povezovanje lastnikov zemljišč za skupni nastop na trgu oziroma za skupne investicije v biomasne projekte.

6. Sistem spodbud

Ovire

Podporna shema za energetska obnovo javnih stavb ter investicije v obnovljive vire energije obstaja. Vendar v obstoječi shemi ni priporočila oziroma zahteve, da naj lesna biomasa izhaja iz lokalnega okolja.

Predlogi

Obstoječa shema podpor rabi lesne biomase kot vira energije naj se nadgradi tako, da bo predvidevala rabo lesne biomase iz neposredne okolice predvidenega sistema.

7. Sistem javnega naročanja

Ovire

Sistem javnega naročanja je zavezujoč za vse javne inštitucije. Po nacionalnih pravilih pa tudi pravilih EU se moramo pri javnih naročilih praviloma držati pravila »najboljša vrednost za ponujen denar«. Ker je gospodarjenje v večini zaščitene območji organizirana pod vodstvom javnih zavodov (prejemajo sredstva iz proračuna) so le ti zavezani k upoštevanju pravil javnega naročanja. Konkretno pri rabi lesne biomase to pomeni, da morajo pri

nakupu lesne biomase izbrati najbolj ugodnega ponudnika, neglede od kod izhaja in kje je bila lesna biomasa proizvedena. V kolikor bi izvor lesne biomase opredelili v razpisu bi lahko to interpretirali kot pomoč določenim proizvajalcem iz regije, kar pa ni v skladu z splošnimi pravili

Predlogi

Predlagamo pregled in dopolnitev pogojev za javna in zelena naročila, ki bi omogočala izbor lokalnih dobaviteljev.

Krajinski Park Goričko –primer možnega prenosa primera dobre prakse iz projekta BIOEUPARKS

Goričko je najbolj severovzhodna dežela Slovenije, ki se stiska med Avstrijsko in Madžarsko mejo.. Površina parka znaša 462 km². V parku je 11 občin in 90 naselji. Na Goričkem prevladujejo srednje vlažni do polsuhi hranljivi travniki, ki so gospodarsko najbolj pomembni, saj dajejo dosti krme za prehrano goveda. Če le niso preveč gnojeni in če jih ne dosejajo s travami, ponujajo očem poseben barvni užitek ripeče zlatice, njivska grabljišča, ivanjščice in druge pogoste rastline. Vpliv človeka na gozdno življenjsko okolje in pojav vrst, traja že vse od zgodnje poselitve prostora v mlajši kameni dobi. Osnovno združbo goričkih gozdov predstavljajo gozdovi hrasta gradna in belega gabra, ki pa so v stoletjih steljarjenja (odnašanja listnega opada) prešli v kisle borove gozdove. V zadnjih dveh desetletjih zaradi opuščanja steljarjenja proces spet poteka v obratni smeri. Večina površin krajinskega parka Goričko je del Nature 2000 (okrog 390 km²).

Picture 1: Goričko Regional Park; Source: www.pri-storklji.si

V parku Goričko že imajo enega večjega proizvajalca lesnih sekancev, vendar le ta večino proizvedenih sekancev proda v sosednjo Avstrijo. Glavni razlog za izvoz sekancev je majhen domač trg in ugodnejše cene sekancev v Avstriji. Na področju parka so trenutno dve šoli ogrevani z lesno biomaso, vendar pa je vir lesne biomase, ki jo uporabljajo v teh objektih neznan, saj dobavitelja izberejo v procesu javnega naročanja. Pred nekaj leti je bila v mestu Grad pobuda za prehod na sodobni sistem ogrevanja na leno biomaso, saj gospodarijo z 8 ha krajinskega parka. Pri tem gospodarjenju pa nastjajo večje količine lesne biomase, ki izvoira iz gospodarjenja na kmetijskih površinah (vzdrževanje omejkov), vzdrževanja brežin ob cestah in vodotokih in ohranjanja pašnih površin. Vsa ta lesna biomasa pa bi bila lahko predelana v sekance in uporabljena v lokalni kotlovnici za ogrevanje naselja. Ker je projektu izgradnje kotlovnice na lesno biomaso nasprotoval Zavod za ohranjanje kulturne dediščine se je ideja opustila in naselje Grad se trenutno ogreva na zemeljski plin.

Ker trenutno ne obstaja načrt, politika ali kak drug dokument, ki bi podprl idejne projekte za ogrevanje naselji z lesno biomaso, ki izvira iz okolice se lahko sprejemajo take okoljsko nesprejemljive odločitve. Še več, Krajinski park Goričko ima dovolj lastne surovine na razpolago, oziroma ima probleme z odlaganjem te surovine (surovina ostaja neizkoriščena ali jo uporabljajo v procesu kompostiranja), zato jo že sedaj deloma izvažajo v Avstrijo (preko zgoraj omenjenega izdelovalca lesnih sekancev).

Ideja, ki jo je predstavil projekt BIOEUPARKS je za Krajinski park Goričko zanimiva in jim ponuja rešitve, ki so jih sami že iskali pred leti. Tako, bi sedaj morali izdelati načrt pridobivanja, predelave in rabe lesne biomase za zavarovana območja v Sloveniji in tako spodbuditi različne parke, da aktivno pristopijo k realizaciji biomasnih projektov.

Krajinski park Goričko ima željo v prihodnosti ponovno preučiti možnosti uporabe lesne biomase, proizvedene v krajinskem parku ampak v prihodnosti potrebujejo močnejšo podporo lokalnih odločevalcev in drugih institucij.